

РЕШЕНИЕ

№ 10414

гр. София, 16.03.2026 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Второ отделение 58 състав, в
публично заседание на 05.02.2026 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Снежанка Кьосева

при участието на секретаря Зорница Димитрова, като разгледа дело номер **11677** по описа за **2025** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл.145 и следващи от Административнопроцесуалния кодекс /АПК/.

Образувано е по жалба, подадена от Г. Г. К., с постоянен адрес в [населено място], И. и настоящ адрес в [населено място], [община] чрез адв. П. срещу Заповед № 0-733/2025-10-08 на изпълнителния директор на Изпълнителна агенция на българите в чужбина /ИАБЧ/, с която му е отказано издаване на удостоверение за български произход.

Твърди се, че заповедта е постановена в противоречие с материалноправни разпоредби, тъй като с доказателства се установява българския произход на жалбоподателя. Сочи се, че възходящите на жалбоподателя принадлежат към българската еврейска общност, живяла постоянно в пределите на България, със статут на български поданици, и по смисъла на §2 от ДР на Закона за българско гражданство са лица с български произход. Като нарушени се сочат разпоредбите на чл.2, и чл.3 от Закона за българите, живеещи извън Република България /ЗБЖИРБ/ и чл.14, ал.1 от Правилника за дейността на Изпълнителната агенция за българите в страната /Правилника/. Подчертава се, че законът не поставя изисквания за религия, именна система или етническа самоидентификация. Прави се извод, че органът няма право да прави извод за липса на български произход въз основа на именна система или религиозна принадлежност, тъй като това противоречи на чл.6, ал.2, чл.25, ал.2 от Конституцията на РБ, на чл.2, ал.1 от ЗБЖИРБ и на чл.1 от Протокол № 12 към ЕКПЧ. Сочи се също, че ИАБЧ не е разгледала, анализирала и обсъдила правилно представените доказателства, както и че постановения отказ противоречи на целта на закона. Иска се заповедта да бъде отменена, органът да бъде задължен да предприеме необходимите действия за издаване на удостоверението и в

полза на жалбоподателя да се присъдят направените по делото разноски.

В съдебно заседание жалбата се поддържа от упълномощен адвокат, който представя списък на разноските и претендира присъждането им в полза на жалбоподателя.

Ответникът чрез процесуален представител в съдебно заседание оспорва жалбата като неоснователна. Твърди, че бабата Р. – възходящ на заявителя е българска гражданка, поданка от еврейска народност, родена в България 1932г., но българският произход на жалбоподателя не може да се установи с представените документи.

Софийска градска прокуратура не участва в производството.

Съдът, като взе предвид събраните по делото доказателства, прие за установено следното На 20.08.2025г. Г. Г. К. подал в ИАБЧ заявление за издаване на удостоверение за български произход, което да му послужи в производство по издаване на виза „Д“ при постъпване на искане от „В. център“ към министерство на външните работи. Към заявлението приложил следните документи:

Декларация /приложение №3 към чл.10, ал.1, т.5/ от Г. К., с която е декларирал че има българско национално съзнание и е с български произход, тъй като възходящите Д. О., родена в Т. – Я., И. и Р. С. Б., родена в [населено място], България са българки /л.55/; Удостоверение за раждане на жалбоподателя, издадено от министерство на вътрешните работи, И. с вписана народност - евреин, /л.24, л.44/; Извадка от Национален регистър на населението за промяна на имена на жалбоподателя, издадена от вътрешно министерство на И., /л.29, 49/; Извадка от Национален регистър на населението, издадена от вътрешно министерство на И., за две адресни регистрации на жалбоподателя в П. Тиква, И. /л.50/; Извадка от Национален регистър на населението, издадена от вътрешно министерство на И. /л.48/, от която е видно, че родители на жалбоподателя са: К. Г. и О. Д.; Удостоверение за раждане на майката на жалбоподателя Д. О., издадено от министерство на вътрешните работи, И. с вписана с народност – еврейка и място на раждане Тел А.-Я. /л.56/. В същото удостоверение е посочено, че фамилното име на майката на Д. О. е роза, а на бащата М.; Дубликат от акт за раждане на бабата на жалбоподателя - Р. С. Б. № 7-239/1996, издаден от Столична община, район С., Р. България, от който е видно, че нейните родители са Е. С. Б. и С. Б. П.; Акт №381 от регистъра за ражданията за Р. С. Б., издаден от СО - Район „С.“, Р., България, /л.58/; Свидетелство за завършена прогимназия №2498 за Р. С. Б., издадено от Народно основно училище „Е. Й. Г“, Царство България, в което е посочена с народност еврейка и поданство – българско /л.60/; Извлечение от стари регистри за домакинствата на прадядото на жалбоподателя - С. Б., издадено от СО - Район „С.“, Р. България /л.65/; удостоверение от дирекция „Българско гражданство и осиновяване“ с дата 22.04.2003г., с което уведомяват, че М. С., род на 13.04.1922г. в [населено място] е българска гражданка.

Със Заповед №-733/08.10.2025г. изпълнителният директор на ИАБЧ на основание чл.19, ал.9 от Закона за администрацията, чл.59, ал.1 от АПК, във връзка с чл.2 и3 от ЗБЖИРБ и чл.14, ал.1, изр. второ от Правилника за дейността на Изпълнителната агенцията българите в чужбина по издаване на удостоверения за български произход, е отказал издаването на удостоверение за български произход на Г. П. К..

Заповедта е връчена на 20.10.2025г. чрез упълномощен представител. Жалбата е подадена на 01.11.2025г. чрез пощенски оператор и е регистрирана на 07.11.2025г..

ПРАВНА СТРАНА

Жалбата е процесуално допустима. Подадена е в законоустановения срок, срещу подлежаща на оспорване заповед и от надлежно легитимирано лице – адресат на акта.

Разгледана по същество жалбата е основателна.

Съгласно чл.9а, ал.2, т.4 от Закона за чужденците в Република България /ЗЧРБ/ виза вид "D" е виза за дългосрочно пребиваване. При подаване на заявление за издаване на виза за дългосрочно пребиваване чужденецът представя необходимите документи, съгласно основанието на което кандидатства за получаване право на пребиваване /чл.10а от ППЗЧРБ/, един от които е удостоверение за български произход, издадено от Изпълнителната агенция за българите в чужбина.

Компетентността произтича от разпоредбите на чл.4, ал.1 и чл.5, т.21 от Устройствения правилник на ИАБЧ, съгласно които Агенцията се ръководи и представлява от изпълнителен директор, който е орган на изпълнителната власт и който издава индивидуални административни актове в кръга на своите правомощия. Оспореният отказ е издаден от изпълнителен директор на ИАБЧ, тоест от компетентен орган, в рамките на предоставените му правомощия.

Административният акт е издаден в писмена форма и е постановен при допуснати съществени нарушения на административно-производствените правила.

Съгласно чл.2, т.1, т.2 и т.3 от ЗБЖИРБ българин, живеещ извън Република България, е лице, което:1. има поне един възходящ от български произход;2. притежава българско национално съзнание;3.пребивава трайно или постоянно на територията на друга държава. Българският произход се доказва с документ, издаден от: български или чужд държавен орган или от Българската православна църква, като български произход може да се доказва и по общия исков ред /чл.3, ал.1 и ал.2 от същия закон/. По смисъла на § 2, т. 1 от ДР на Закона за българското гражданство /ЗБГ/ "Лице от български произход" е лице, на което поне единият възходящ е българин. „Български гражданин“ и „лице от български произход“ са две отделни, самостоятелни, различни по смисъл и съдържание понятия, видно и от термините, използвани в чл.25, ал.1 и чл.25, ал.2 от Конституцията.

С приложена в административната преписка декларация жалбоподателят е декларирал българско национално съзнание и български произход, с твърдението, че има двама възходящи от български произход – майка и баба. В случая са представени документи, от които е видно, че бабата на жалбоподателя – Р. е родена в България и е завършила прогимназия в [населено място]. Тези обстоятелства са установени с документи, издадени от Столична община, район С. и от Народно основно училище „Е. Й. I“, Царство България. Тези доказателства, както и други такива представени на български език, относими към основателността на подаденото заявление за установяване на български произход, не са обсъдени в тяхната взаимовръзка и единство, и правният извод за липса на основания за издаване на удостоверение за български произход е формиран в несъответствие с чл.34 и чл.35 от АПК. След формалното посочване на събраните доказателства органът е приел, че става ясно, че заявителят Г. К. и неговите възходящи, не са от български произход, тъй като не са носители на българската традиционна фамилна именна система, не изповядват традиционната за българите религия и нямат генетична връзка с българи, и е издаден отказ, тъй като ИАБЧ удостоверява български произход, а не българска народност. Мотиви как е формиран този извод не са изложени. Законното изискване за мотивиране на индивидуалните административни актове означава те да съдържат съвсем конкретни съображения за издаването им – както фактически, така и правни, като мотивите трябва да кореспондират с искането /заявлението/ и от тях следва ясно да личи становището на административния орган по неговата основателност от фактическа и правна страна. От друга страна съгласно разпоредбата на чл.34 ал.3 от АПК, административният орган осигурява на страните възможност да изразят становище по събраните доказателства, както и да представят допълнителни доказателства, като определя срок не по-дълъг от 7 дни, в който страните могат да правят писмени искания и

възражения. Индивидуалният административен акт се издава, след като се изяснят фактите и обстоятелствата от значение за случая и се обсъдят обясненията и възраженията на заинтересованите граждани и организации, ако такива са дадени, съответно направени /чл.35 от АПК/, а това в случая не е сторено.

Административният орган се е позовал на разпоредби от Закона за българското поданство от 1940г./отм., регламентиращи условията за придобиване и изгубване на българско поданство, но не е изложил аргументи за кои от възходящите на жалбоподателя е прието, че са се изселили преди приемането на този закон и кога е станало това. Не са събрани и доказателства за тези обстоятелства. Посоченият закон е „утвърденъ съ указъ № 275 отъ 16.12.1940 г., обн., ДВ, бр. 288 отъ 20.12.1940г.“ и съгласно чл.15 от същия „Български поданикъ отъ небългарски произходъ, който се изсели отъ Царството, губи българското поданство съ факта на изселването“, а според чл. 66 „Постановленията на чл.15 важатъ и по отношение на лицата, които са се изселили преди влизане въ сила на настоящия законъ“. С представеното свидетелство за завършена прогимназия /л.36,гръб/ се установява, че бабата на жалбоподателя е завършила трети клас през 1945/46 учебна година в България, респ. не се е изселила от България преди приемането на Закона за българското поданство от 16.12.1940г. и посочените в заповедта разпоредби от този закон не са приложими по отношение на този възходящ на жалбоподателя.

Предвид допуснатите съществени нарушения на административнопроизводствените правила - липса на мотиви по смисъла на чл.59 от АПК, както и поради постановяването на акта в нарушение на чл.35 и чл.36 от АПК - при неизяснена фактическа обстановка и без да бъдат обсъдени поотделно и в съвкупност представените на български език и в превод на български език доказателства, относими към основателността на подаденото заявление за установяване на български произход, необоснован е изводът на органа, че жалбоподателят и неговите възходящи не са от български произход.

Следователно оспорената заповед е незаконосъобразен акт, който следва да бъде отменен, а преписката следва да се изпрати за ново произнасяне, при спазване на дадените в настоящото решение указания, относно тълкуването на закона. Жалбата е основателна.

При този изход на спора основателна е претенцията на жалбоподателя за присъждане на разноски. Представени са доказателства за заплатена държавна такса в размер на 10,00 лв. или 5,11 евро и за заплатен адвокатски хонорар в размер на 2500,00 лв. или 1278,23 евро, размерът, на който не е оспорен, поради което ИАБЧ следва да заплати на жалбоподателя сумата 1283,34 евро. Така мотивиран и на основание чл.172, ал.2 и чл.173, ал.2 от АПК, СЪДЪТ

Р Е Ш И:

ОТМЕНЯ Заповед № 0-733/2025-10-08 на изпълнителния директор на Изпълнителна агенция на българите в чужбина.

ИЗПРАЩА административната преписка на изпълнителния директор на Изпълнителна агенция за българите в чужбина за ново разглеждане и произнасяне при съобразяване с мотивите, изложени в настоящото решение, в 14-дневен срок от получаване на преписката.

ОСЪЖДА Изпълнителна агенция за българите в чужбина да заплати на Г. Г. К., с постоянен адрес в [населено място], И. и настоящ адрес в [населено място], [община] сумата 1283,34 евро, разноски по делото.

РЕШЕНИЕТО подлежи на обжалване с касационна жалба в 14-дневен срок от съобщаването му пред Върховен административен съд.

СЪДИЯ: